

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscrisurile nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tariful, cu prețuri foarte moderate.

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Din pildele altora.

— Déák și ținuta lui față cu „restitutio in integrum.” —

„Gazeta Transilvaniei” s'a apucat cu întăritare de noi, de crezi că nu alta, ci curat prăpădirea ne-o vrea. În nrul său din 24 Ianuarie (8 Februarie) „Gazeta” publică sub titlul „Logica acomodării” un articol pe cât de tendențios și răutacios, pe atâta de fără teme.

Văzând maliția cu care „Gazeta” tinde a ne calomnia intențiunile și pornirile noastre curate, fără voe ni-se impune întrebuțarea, că oare ce principii „superioare” o pot determina la această ținută nedemă? Ori intratăta este orbită de patimă, încât nu mai ține cont de ce e drept și ce nu?

„Gazetei” întotdeauna i-a plăcut să paradeze cu obiectivitatea ei. Pentru a ilustra această obiectivitate, ne provocăm la următoarea probă, ce o aflăm în articolul de care vorbim:

„Nu putem înțelege la ce anume s'au așteptat cei dela Arad și dela Orăștie dela contele Tisza în favorul naționalității române? Și și mai puțin pricepem cum și astăzi, după ce înșiși recunosc, ca faptele nu corăspund de loc vorbelor lui, ei mai arată velleitate de a nu pierde toată speranța, că poate mântuirea noastră tot dela Tisza-filiul se va data!»

Ne-ar deobliga onorabila „Gazeta”, dacă ne-ar arăta, când noi cei dela Orăștie, ne-am așteptat ceva dela Tisza? Arete-ne „Gazeta” un singur pasagiu scris de noi, din care să reiasă nădejdea că mântuirea noastră că veni dela Tisza-filul?!

Cetitorii noștri ne sunt martori, ca vorba „Gazetei”, întru cât ne privește și pe noi, este luată din vânt, și nouă nu ne rămâne alta, decât a regreta, ca „Gazeta” e în stare a se folosi de o atare apucătură respingătoare, calumniatoare chiar, la adresa unei grupări care nu-i e tocmai pe plac. Sau poate astfel rezonează cei „simpli muritori cu mîntea de toate zilele, dar nealterată de nici un fel de gârgăuni, deci încă sănătoasă”?

Om nepreocupat și cu mîntea într'adevăr sănătoasă, nu va afla un singur pasagiu scris în coloanele ziarului nostru, care numai încâtva se îndreptățescă a afirmarea „Gazetei”! Pentru-că noi tot așa de puțin am așteptat mîntuirea noastră dela Tisza, ca și dela atitudinea politică a „Gazetei”, cu toate că cu intențiunile ei bune nici-când nu am dubitat, ceea-ce nu putem susține și pentru Tisza.

Am susținut și vom susține însă tare și în viitor, că politica noastră națională va trebui să ia direcțiunea, pe care o reprezentăm și noi, ori-cât ne-ar „compătîmii” unii și alții ca pe niște oameni, cari umblăm „cu politica de aco-

modare”. Pentru-că dacă ne-ar cere interesele naționale, da, vom face, va trebui să facem și politică de acomodare. În întâia linie va trebui să ne acomodăm împrejurărilor în privința organizării partidului, dacă peste tot nu voim să renunțăm la ori-ce vieță politică. În această chestiune noi am combătut întotdeauna părerile acolora, cari stau pe punctul de vedere rigid principal, pretinzând înainte de toate „restitutio in integrum”.

O mică ilustrare.

Principiile acestea le-a susținut între alții cu multă tărie Francisc Déák, care ținea de o condițiune sine qua non a împăcării maghiarilor cu dinastia: restitutio in integrum a constituțiunei maghiare suspendate, deci și a legilor votate în 1848, pe cari Regele le ținea de jignitoare pentru drepturile Coroanei. Și cu toate acestea atunci când era vorba, ca la anul 1865 se fie convocată dieta ungară pe temeiul unei legi electorale octroyate, impuse cu puterea, peste voia Ungurilor, și cu încungurarea legii electorale din 1848, pe basa căreia fusese convocată dieta în 1861, — în această situație iată ce ținută avea de gând să observe Déák, conform declarațiunei publicate în „Pesti Napló” la 29 Ianuarie 1865:

„Déák adese-ori și-a spus hotărît părerea, când era vorba în cercuri private de convocarea parlamentului și de posibilitatea octroyării legii electorale, că octroyarea ar fi o nouă încălcare de lege și ar nimici chiar și puțința unei împăcări multumitoare; pentru-că o dietă convocată pe baza unei legi electorale octroyate, nu ar fi legală și constituțională și nu ar fi îndreptățită a aduce legi definitive! Dacă cu toate acestea însă, s'ar întempra a-tari octroyări și dacă dieta s'ar convoacă în mod neconstituțional, el și atunci ar primi alegerea de deputat venită din încrederea poporului, și și-ar ocupa locul de deputat, pentru-că mai ales în timpuri grele nu e iertat să părăsim poporul!”

Cuvintele subliniate exprimă modul de cugetare asupra unei situațiuni analoge a celui mai încarnat reprezentant a continuității de drept, a celui mai mare și înțelept bărbat de stat, pe care l-a produs Ungaria.

Așadară conform vederilor lui Déák, în timpuri grele nu ne este iertat să părăsim poporul și suntem dator să primim mandatul de deputat, pe care încrederea poporului ni-l oferă!

„Gazeta Transilvaniei” și aceea, cari cred că mandatul de deputat în aceste timpuri critice este un „post de onoare”, o „ocupațiune rentabilă” — se află într-o rătăcire colosală. Pentru a primi astăzi un mandat de deputat cu program naționalist, — fie acela cât de „ciungărit” — se

recere multă jertfă și lăpădare de sine, și aceia cari vor lua asupra lor această sarcină, de loc nu sunt de pizmuit, așa încât între bărbații noștri de valoare și desinteresați, puțini vor fi de aceia cari cu ori-ce preț vor să ajungă deputați. Și asigurăm pe cei dela „Gazeta”, că și deputatul Dobrei ar duce o vieță mult mai liniștită și mai comoadă, dacă și-ar vedea numai de ale sale celelalte afaceri, și nu ar avea bărbăția a se espune șovinismului celor din Budapesta, și dând ansă unor confrăți de a lovi cu drept și fără drept cu el.

Din acestea urmează logic, că nici un Român adevărat, — care se conduce în acțiunile sale de binele obștesc, — nu va tinde într'acolo, să și câștige bunăvoiața guvernului, ca acela „să și închidă cel puțin un ochiu, cum a făcut guvernul Széll față cu alegerea dela Dobra”.

Spirituala „Gazeta” este în grozavă rătăcire, dacă crede că biruința dela Dobra este de a se atribui măcar în parte ținutei guvernului! Afirmațiunea ei aceasta este cea mai nedemă insultă, ce numai li-se poate face celor 256 de alegători, cari în ciuda tuturor corupțiunilor și amenințărilor, au stat neclintiți în jurul stindardului național, suportând atât înainte cât și după alegere cele mai crâncene prigoniri din partea administrației cercuale!

Dacă alegătorii români din celelalte părți vor dovedi o ținută atât de bărbătească, și românească, ca Dobrenii, putem aștepta cu liniște alegerile generale, pentru-că lupta ce se va da, ori cum se va sforța guvernul, nu se poate termina, decât cu o înălțătoare învingere a causei naționale în multe cercuri!

Să ne așternăm mai bine cu toții pe lucru, să facem tot ce putem pentru a ne organiza, și în judecarea asupra situațiunii de azi și a ținutei ce ni-se impune, să nu uităm judecată citată mai sus a marelui politic Déák, — și atunci cu inima liniștită putem să-l lăsăm pe bîrfitori la o parte.

A. 9.

Așa se fie!

După știrile ce le primim, apelul făcut de noi, de „Tribuna” și de „Poporul Român” a aflat răsădit bun în inimile Românilor și Slovacilor dela Nădlac, cari își vor da mâna și vor cerca a nu mai lăsa acel cerc pradă guvernului, ci vor lupta să scoată în el un deputat național!

Așa se fie!

UNGUREȘTE...

Ministerul comun de războiu a adus înainte delegațiunilor (dieta obștească pentru cele două jumătăți al Monarchiei: Austria și Ungaria), cari se țin acum în Viena, vorba asupra împlinirii cererilor maghiare față de învățarea limbii ungurești în școalele militare. Din acelea reese, că în școalele de cadeți din Ungaria, vor învăța ungurește unele lucruri, și anume: Religia, limba maghiară (care și

până aci se propunea, dar' esplicată de profesor în limba germană), limba franceză, chemia, fisica, gimnastică, literatura și istoria: întrucât punctele de vedere militare nu joacă rol în ele!

Vor învăța în măsură mai mare ca până aci istoria Ungariei, dar' nemțește.

În două limbi: și germană și maghiară, vor învăța desemnul liber.

Regulamentul de serviciu se va învăța nemțește și în limba regimentelor (deci și românește și slovacește și ungurește).

Studiile acestea se vor propune în 22 ore pe săptămână.

Dar' numai în cursurile trei din jos. În cursul din urmă, al patrulea, unde aceste obiecte de învățămēt nu mai vin înainte, toate obiectele se vor preda tot numai nemțește.

În școalele reale inferioare și superioare din Ungaria așa va fi rânduiala. În academiile militare elevii vor învăța apoi să cunoască limbile regimentelor, deci limbile tuturor popoarelor.

Asta tâlcuit pe graiul tuturor, va se zică atât cât: începutul maghiarisării armatei e făcut, prin virirea limbii maghiare în școlile militare, de unde va trece apoi și în vieța de toate zilele a miliției. Dar' deocamdată să face numai o parte a maghiarisării, ca să urmeze ca mâne și partea a doua, a treia, până la urmă.

Asta e tot cam atâta cât spune Românul, că: tai coada cânelui în rate.

Cine vorbește?

Sciind despre faptul, că în școalele militare din Ungaria o să se introducă propunerea unor obiecte de învățămēt în limba maghiară, — un ziar mai mare din țară scrie:

„Acea ce mai vîrtos ne face griji, este mai ales sistemul limbii de învățămēt. Voiesc adevăr să învețe de-odată în două limbi, ori chiar în trei de-odată, și una peste alta!”

„Iar urmarea unei astfel de propuneri e aceea, că elevii nu învăță de dai Doamne nici obiectul cutare, și nici limba”!

Stăm aci. E prea frumos acest graiu, e prea mult adevăr în el, decât să nu stăm la el și să-l repetăm azulei nostru, și să ni-l punem la inimă.

Mai ales noi Românii, care demult zbierăm desnădăjduiți în contra siluirii ce se face mititeilor noștri în școalele populare, silindu-i să învețe și ungurește, când ei nu știu nici din limba mamei lor, decât câteva cuvinte, — nouă ne cade bine să auzim din graiu străin un protest contra sistemului de a silui învățarea în două limbi de-odată!

Dar' când ne gândim, că »Budapesti Hirlap« e care face protestul; ni-se strînge inima de durere, văzînd cu ce oameni avem să ne mîncăm vremea în lupta de principii! Cu oameni, cari când e vorba de pielea proprie se știu pune minunat pe basă de principii frumoase, adevărate, iar când e vorba să tăbărăscă asupra popoarelor nemaghiare din țară, ace-

leași principii le calcă în picioare în chipul cel mai cinic, mai neomenesc!

Cadeții, flăcăi deja mari, se nu fie chinuiți a învăța în limba germană și maghiară, că rămân proști, — dar' copiii noștri abia desfăcuți dela sinul mamei, dela 3 ani deja, aceia se fie siluiți a învăța și ungurește, că ei pot suporta. Și asta o aproabă, ba pretinde ziarul unguresc din vorbă!

O voi fățarnici și orbiți în suflet! Cine vă va mai trezi odată la dreaptă judecată?

„CRIȘANA”

societatea de economii și credit din Brad, și-a încheiat socotelile pe anul 1903, socotelile din cari reese, că institutul a dat înainte dezvoltându-se normal în aproape toții ramii sei. Doar' că la depunerile spre fructificare se vede oare-care scădere, care însă nu a atins buna dezvoltare a institutului.

Câștigul curat în 1903 i-a fost: cor. 17.008.84, (față cu 16.653.58 din an. tr.)

Scoatem cu plăcere și cu laudă la iveală și de astă-dată, că „Criașana” din Brad e printre cele dintâi instituite românești de bani, care jertfeste mai mult pentru scopurile de binefacere culturale: bisericești și școlare române!

Și în anul acesta din profitul său curat de 17.000 cor. ea dă nu mai puțin ca 4000, deci acuzi 25%, pentru scopuri culturale naționale! Și anume dă:

Fondului gimnasiunului din Brad	. 2000
Bisericei gr.-or.	„ . 600
Fondului protopopesc	„ . 400
Mesii studenților din	„ . 200
Iar' restul la mesele studenților din Cluj, Brașov, Blaj, Budapesta și la 2 biserici.	De tot 4000 c.

În privința aceasta »Criașana« din Brad are de nobilă soață, care o și întrecă în jertfă culturală, numai pe Cassa de păstrare din Seliște, și amendouă premerg cu admirabil esemul celorlalte institute românești de bani.

Noare lor și desinteresărilor lor conducători!

La vară alegeri?

»Pester Lloyd« dela 7 Febr. aduce următoarele știri semnificative:

„După știri răspândite în cercurile politice, este nădejde temeinică, că după terminarea ședințelor delegațiunilor, în dieta ungară se pune capăt obstrucției și se va vota contingentul de regruți pe cale constituțională.

După aceasta se vor face încercări, ca să se schimbe regulamentul dietei, dar' în un fel, care se nu restringă libertatea cuvântului, dar' cu toate astea se iee puțința la astfel de abuseri de cuvînt, cum să pot vedea în timpul din urmă în dietă.

Și ori-care ar fi sffrșitul acestei încercări, prin Maiu delegațiunile se vor concheta de nou, la Bpesta, ca să desbată budgetul comun pe 1905.

Iar' după-ce și budgetul va fi pertractat, și opoziția și atunci va mai face greutăți desbaterilor normale în dietă, — atunci va urma numai decât disolvarea dietei!”

(Deci ar fi alegerile cam prin luniele.)

Dela procesul „Libertății”

— Raportul „Tribunei” —

Publicăm în cele de mai jos și raportul pe care „Tribuna” din Arad l-a primit dela corespondentul său din Cluj asupra decursului pertractării a doua a procesului nostru de presă. Il reproducem fiind el o întregire a raportului dat de noi, și arătându-ne ce impresie a făcut asupra marelui număr de Români ce umplea sala, purtarea atât a acuzatului cât și a apărătorului său.

După ce descrie constituirea tribunalului și curții cu jurați, raportul spune:

„Intre jurații sortiți am observat elemente mai luminate, ca profesorul univ. dela facultatea de drept Dr. Werner, distinsul avocat Dr. Dóbál, și publicul român, care a asistat în număr mare la pertractare, după toate semnele judecând, era dispus a aștepta un verdict mai favorabil pentru acuzat, decât verdictul nimicit de curia regească.

După cetirea actului de acuză și a articolului incriminat și după absolvarea celorlalte formalități, președintele întrebă prin translatorul Dr. Tauber, pe acuzat, ce motive l-a îndemnat la scrierea articolului?

Acuzatul, firește în limba maternă, răspunde demn și convingător, că articolul său este un fel de odă întru premărirea dreptății, al cărui reprezentant ideal a fost — după legendă — regele Matia, și scoaterea la iveală a nedreptăților, cari sub sistemul de guvernare din zilele noastre, apasă asupra poporului.

Președintele: Precum se poate vedea din textul articolului, D-ta ai ațâțat naționalitatea română la ură în contra naționalității maghiare.

Acuzatul: Neg și resping aserțiunea aceasta. Nimenea nu poate afla în articolul meu o astfel de ațâțare, cu atât mai virtos, că nici în tot articolul nici nu obvine cuvântul de ungr sau maghiar!

Președ.: La ce s'a referit cuvântul „șafod” din articol, despre care zici, că se află nu departe de statua lui Matia, la ce anumite fapte concrete de nedreptate te-ai gândit, când ai sbiciuit nedreptatea?

Acuzatul: Sub „șafod” n'am înțeles un anumit loc, ci m'am referit la toate acele puncte și locuri, unde se ivesc cazuri de nedreptate, de cari de altmintelea băjbăe țeara. Cazuri

concrete nu pot să numesc aci, la așa ceva n'am fost pregătit.

Președ.: Ai auzit de așa numitul proces al Memorandului și știi pentru-ce au fost osândiți cei implicați în procesul acesta?

Acuzatul: Da, am auzit și știu. Președ.: Nu te-ai referit în articol la tribunalul din Cluj și la cei pedeșiți în procesul Memorandului?

Acuzatul: În articolul meu am zis, că am fost și suntem nedreptățiți, prin urmare nu mă puteam referi anume la procesul memorandului, care s'a petrecut în 1894, ci am avut în vedere în general spiritul de nedreptate, care a plutit d'asupra vremurilor în trecut, plutește în prezent și în viitor. De altfel eu numai pentru aceea pot răspunde, ce se află scris negru pe alb în articol. Cazuri concrete nu sunt dator a numi aici.

Președ.: Dar pe timpul lui Matia n'au fost nedreptățiți?

Acuzatul: Legenda ni-l prezintă pe Matia ca pe un om ideal de dreptate. Cred însă, că și pe timpul lui va fi fost nedreptate destulă.

Terminându-se incuitorul presidial, procurorul își prezintă cele două întrebări, la cari aveau să răspundă jurații, că vinovat este sau nu acuzatul de ațâțare la ură în contra naționalității maghiare și de preamărire a celor osândiți? Cei doi s'au pronunțat, prin care au fost osândiți memorandumii în 1894, apărătorul cere, ca întrebarea a doua să se formuleze așa, ca să fie anume amintite persoanele osândite pe cari le-ar fi preamărit acuzatul. Din partea juraților avocatul Dr. Dóbál e de părerea, că în trebarea a doua să se abandoneze cu totul, ca neavând obiect în articolul incriminat.

Tribunalul, retrăgându-se, primește întrebările, așa cum le-a formulat procurorul.

Se încep pledoarele. Acuzatorul public Dr. Jeney ține un scurt și sec requisitor. Se vedea, că-i lipsește cu totul insuficiența de dreptate cauzei ce o reprezenta. „Nu ca Maghiar — zice — nici ca patriot am ridicat acuza, ci în calitatea mea de reprezentant al intereselor statului”. De altmintelega nici nu s'a spetit întru a demonstra vinovăția acuzatului ci a lăsat în sarcina juraților, că ei să judece că într'adevăr părintele Moța a ațâțat pe Români la ură contra Ungurilor și a preamărit pe memorandumii și pe ceilalți osândiți români din procesele politice. L-a rugat însă to-

„O! bucurați-vă și voi, mamă și fată”, strigă aproape fără răsuflu tata. Lasă repede furca și faceți rînduială”.

Tinărul conte trece pe aici; în toată clipita poate sosi, și închipuți-vă! În săptămâna noastră locuința voastră se ne onoreze, cu înalta lui venire! Auzi copila mea, ascultă: contele nostru! Aduceți repede vin, din cel mai bun, scoateți din dulap paharul de onoare pe care l'am primit eu ca dar dela bătăranul conte! O! ochii mei bătrâni sunteți voi fericiți? și tu mica și vechea mea locuință, cum ai vrednicit această onoare?

Cu aceste cuvinte se desbracă de haina sa de vîntor și se găti cu vestimentul ce-l avea mai ales, era tocmai ca și când la mari praznice mergea la biserică. Și de abia ce au scos paharul de argint, și de abia ce s'a reîntors copila din pivniță cu sticla de vin și eată se auziră copite sunând, și contele era înaintea casei.

În pragul ușei se ivi fetița spre a-i zice un „bine-ai venit”, în urma ei stătea tata și mama. Contele sări repede de pe cal. Înaintea lui stetea fecioara, cu fața ca macul, și sficioasă își plecă privirea în jos. Tinărul conte o văzu și la vederea ei

tuși foarte frumos pe domni jurați, ca la cele două întrebări ale d-sale să binevoiască a răspunde afirmativ.

Cu atât mai puternică, mai caldă și mai convingătoare a fost a pertractarea lui Dr. A. Vlad. Deputatul naționalist al Dobrei și-a făcut cu această ocaziune cinstite sieveși și cauzei românești, pe care a apărât-o. Români cari l-au ascultat cu deosebită mândrie, l-au felicitat călduros, și în prima linie părintele protopop Dr. E. Dăianu.

După scurtă replică a acuzatorului și duplica lui Dr. Vlad, și după lungul resumat al președintelui, curtea cu jurați se retrage, se sfătuește 20 minute și apoi revenind enunță pentru ambele întrebări ale procurorului, cu mai multe ca șapte voturi, tradiționalul răspuns: igen! Da! curtea cu jurați l'a aflat pe părintele Ioan Moța iarăși de vinovat, atât pentru delictul agitării naționalității române la ură în contra naționalității maghiare, cât și pentru acela al preamării celor osândiți.

Procurorul își face propunerile de pedeapsă. Tribunalul mai ascultă și părerea apărătorului în privința aplicării §§-lor 172 și 174, apoi se suspende ședința pentru câteva minute, s'a gătat și aceasta: Părintele Moța este condamnat la un an temniță ordinară (fogház) ca pedeapsă principală, și la una mii coroane ca pedeapsă secundară (eventual la alte 50 zile temniță), precum și la suportarea cheltuelilor de proces. Ca împrejurare agravantă, tribunalul a aflat aceea, că vinovatul este preot și om de cultură superioară!

Procurorul a rămas cu sine mulțumit. Apărătorul și acuzatul a înșinat nădăjduire; între motivele căreia drept concludiune Dr. Vlad a înșinat și împrejurarea, că președintele tribunalului în resumatul său a dat juraților deslușiri juridice greșite! Președintele a rugat pe apărător, să-i spună acele greșeli, și acesta l'a servit imediat cu răspunsul.

La pertractare a asistat o mulțime de Români, mai ales tinerime universitară. Amintesc pe protopopul Dr. E. Dăianu, preotul-capelan St. Roșianu, Dr. A. Isacu, Dr. V. Poruțiu, Dr. A. Vajda (Olpret) Dr. C. Bredicean (Lugoj), C. Popovici, inginer (Viena), adv. Tincu (Sibiu), Dr. Mandea, Dr. Pordea, prof.-catechet Jantea, Dr. Stețiu, etc. Dintre maghiari a asistat la publicarea sentinței și arhișovinistul rector al universității și satelitul lui Bánffy magnificul Dr. Apáty.

rămase mut de uimit. Fetița ridică de-odată ochii spre el și privirile lor se întâlniră.

Un tremur parcă trecu prin aerul pădurii, — ca o adiere lină a zefirului tainic, — frunze și tufe se mișcară, cu un zgomot dulce, vibrător, totul era farmec, și toate străbătura până în inima contelui care începu să palpitate ca nici-când în viață!

Atunci contele o prinsă, o apăsă pe umăr cu mâna lui mică și albă ca neaua, să nu fugă, să s'aboaie dinaintea lui această fericire! Jur de jur era un cer senin cu raze blânde și frumoase de soare, numai în vârful muntelui se ivi un nour întunecat și negru ce amenința cu furtună.

II. Rosa galbenă.

Viața noastră pămîntească, cu soarta și destinul ei, samănă cu o câmpie întinsă, plină de flori, unele frumoase, cu un miros seducător, bune, folositoare, nobile, și altele spinoase, rele, pline de otravă, nefolositoare.

Tot astfel e viața pentru unii plină de amărăciuni, măhniri și chinuri sufletești, iară pentru alții un raiu de rose pămîntești. Dar să nu uiți că

Reuniunea română de înmormântare din Orăștie.

Duminecă în 7 Febr. n. Reuniunea rom. de înmormântare din Orăștie și-a ținut adunarea generală anuală. În lipsa președintelui Dr. Mihu, adunarea a fost prezidată de membrul mai bătrân Nicolau Trif.

S'a adus înaintea adunării generale raportul comitetului și rapoartele cassarului. Îndată la început, secretarul Ioan Moța a dat cetire următorului raport al comitetului, care oglindește pe scurt starea acestei Reuniuni.

Eată-l:

Raportul

Comitetului Reuniunii române de înmormântare din Orăștie, către adunarea generală din 7 Febr. n. 1904

Onorată adunare generală!

Comitetul Reuniunii noastre de înmormântare este în plăcuta stare de a Vă putea sta înainte și de astădată, cu vorbă bună: această Reuniune de ajutorare a celor loviți de durerea unui cas de moarte în familie, merge sporind în toate privințele și răvărșându-și binefacerea sa de a alina grijele materiale, în familiile membrilor sei la casurile de moarte.

În anul trecut 1903, Comitetul ales de D-voastre a ținut, pentru rezolvarea afacerilor ce-i erau supuse spre hotărâre, 4 ședințe, în cari a făcut primiri de membri, ștergeri, treceri de cărțile pe alți membri, și tot ce fi e de datorință. La capătul anului apoi, a cercetat socoteliile Cassarului, și aflându-le în cea mai bună rînduială, le-a dat din partea sa întărire, pe care propune să i-o dați și D-V. ca adunare generală.

Venind să Vă aducem înainte amănente din viața Reuniunii din anul 1903, vă amintim, că fiind din darul lui D-zeu starea sanitară în orașul nostru destul de bună, morțile în sinul Reuniunii nu au fost prea dese, și deci nu prea îngreunătoare pentru membri. Având adevărat noi 720 membri și murind de toți în acest an 16 înși, se vin numai 2 pe sută. Dela cele 16 cazuri de moarte Reuniunea a strîns, prin taxele de 60 fil. suma de 3307 cor. 20 fil., și a plătit din ele ajutoare familiilor membrilor morți, 1686 cor. 90 fil. Adunând la un loc morții Reuniunii dela înființare până azi, reese, că în 6 ani decînd avem Reuniunea, noi am dat ajutor la familiile alor 69 membri răposăți, și anume frumoasa sumă de 6.809 cor.

Asămănând averea Reuniunii noastre dela capetul anului 1903, cu cea

nu se află rosă fără spini. Și de iubestî parfumul rosei, atunci alegeți totdeauna rosa roșie, a carei miros sublim te îmbată de dulce farmec și teme-te de rosa galbenă, a carei parfum te înșală... Rosele galbene sunt preferite și iubite în cercuri înalte, prin castele, la principii și regi, în sale pompoase, și la sărbări mari.

Tot sub un chiosc de rose galbene am să-ți arăt eu ție o față cunoscută: este aceea a fecioarei din pădure, despre care îți vorbisem. Da! era ea, deastădată ca Doamna și stăpâna castelului. Acel dulce fior, acel tremur convulsiv ce a străbătut inima contelui la întăia ei vedere, nu a aflat liniște și răpaus, până ce nu a adus'o, saltând de bucurie, prin poarta castelului împodobit, ca dulcea și iubita lui soție, pe dansa, pe fetița sermanului vîntor! Simțirea ei de copilă nevinovată nu a cugetat nici când înainte la o lume plină de farmece, spre cari tinărul și frumosul Conte îi deschisă ochii prin vorbiri lînșuitoare. Cu deosebire când îi vorbea ciasuri întregi în lînștea tainică a bătrînei păduri, despre fala și mîndria zidurilor castelului său, despre strălucirea odăilor sale, despre aierul îmbalsamat de miile de flori a

dela capetul anului înaintea 1902, vedem cu bucurie, că și în acest an a crescut averea cu suma de 1375 cor. 40 fil. atîngînd în total cifra de 6959 cor. 77 fil.

După rapoartele cassarului, membri Reuniunii își împlinesc datorințele în măsură mulțumitoare, și numai puțini sunt pe cari trebuie să-i întem la plată cu provocări și și mai puțini pe cari să trebuiască să-i scoatem din șirul membrilor.

Vestindu-se astfel bunul mers al Reuniunii, comitetul vă mulțumește pentru încrederea pusă în el, și vă roagă să-i dați lui și cassarului absolutul pentru anul de gestiune 1903.

Adunarea a ascultat apoi și raportul casarului I. Branga, care a cetit titlul principal din socoteli: cât a înțrat din taxele de 60 fil., cât din cametele de întăriere, cât din interese, — cât e azi fondul general: 6959 cor., cât e fondul special: 900 coroane, și ce cheltueli au fost.

Adunarea a dat cu plăcere aprobare atât comitetului cât și casarului pentru lucrările lor.

Cassarul I. Branga a propus și adurarea a primit cu plăcere propunerea, ca de azi încolo în fiecare an să se facă câte un parastas la o zi potrivită aleasă de comitet, pentru sufletele tuturor membrilor răposăți ai Reuniunii.

După-ce fondul special de rezervă (azi peste 900 cor., format din cele 10 cor. detrase dela fiecare mort și din cametele de întăriere) va mai crește vre-o 2—3 ani, Reuniunea își va cumpăra din el un car mortuar frumos, modern, care costă cam 1400 cor.

Cu aceste adunarea, care a decurs în bună rînduială și înțelegere, — a fost închisă.

Corespondență

Reuniune de înmormântare în Brad.

Peripețiile prin câte a trecut.

Brad, în Faur 1904 n.

Anul 1904 a adus poporului român din Brad ca dar un pom pe cât de frumos pe atât și de folositor: Un pom, care va rodi și fructele lui multe inimii intristate vor alina!

E „Reuniunea de înmormântare a Românilor gr.-or. din Brad” care își are cu ajutorul celui atotputernic stătuțele întărite.

grădinei și a parcului său, despre sărbările pompoase ce se aranjează în acel castel. Pe urmă începea cu glas dulce, că ce nespună bucurie și plăcere ar avea dînsul când ar vedea-o pe ea, pe iubita lui, sburînd pe un aprig și nobil cal, de-a dreapta lui, prin păduri și câmpii, spre a lua parte la renumitele vînători!

Ah! atunci copilei îi părea prea îngust spațiul inimii ca să palpitate, îi părea că să s'aboaie să ajungă cu un moment mai curînd în acel raiu frumos! Și noaptea în vis vedea și auzea tot fanfare din cornuri vîntorești, și din întreg convoiul străinilor oaspeți, ea căuta să afe numai pe unul, numai pe acela, care era eroul încoronat al inimii ei.

Abia puțîn mai trecu, un scurt interval, și ea fu dusă într'adevăr în aceea lume nouă, plină de farmece! Și nu mai era numai vis, era așa, era adevărat!...

(Va urma).

FOIȚA

TREI ROSE.

Narațiune din casa din pădure.

I. Rosa roșie.

(Continuare.)

Și până ce copila din pădure se desvolta, departe desgomotul și viața lumeaască, și privea fără griji în viitor, pe atunci menit a fost să apară un luceafer strălucitor tocmai din tumultul lunei mari, să apară și să vină la mica lor locuință, să o smulgă din lînștea codrilor cu acel farmec de putere, care învinge, subjugă, amăgește și nimiceste inima și ochii cei nepățiți.

Era într'o prea frumoasă zi de vară. Tinăra și frumoasa copilă sta în prisma casei și torcea. Deodată aude pași repezi, și privind văzu pe tatăl ei grăbind, avînd fața aprinsă...

„La așa un timp neîndatinat, tătuțele?” întrebă fetița și încetă cu torsul.

NOUTĂȚI

Încă în 1894, — când Românii aveau abia una ori două reuniuni de felul acesta, s'a făcut încercarea, ca să se înființeze reuniunea aceasta aici. Dar din pricini nefaminate de 3 ori ne-au fost respinse statutele.

Inițiatorul s'a desgustat și n'a mai făcut nimic până în 1902. Atunci împintinat în urma publicării statulelor reuniunii de înmormântare din Bistrița, inițiatorul de nou s'a pus la lucru, a compus un nou proiect și on. dn avocat din Bistrița Dr. G. Tripoan l'a cenzurat. După ce s'au adunat resp. înscris preste 300 membri s'a ținut adunarea constituantă. Statutele s'au primit și trimis spre întărire. **Au fost respinse și acum!** S'au scris de nou făcându-se după îndrumările ministerului schimbările: Membri pot fi numai locuitori din Brad; cartea de membru nu se poate transcrie; taxele de membru se pot ridica sau scărița numai schimbându-se statutele și înaintându-se apoi de nou spre întărire; numai tata sau mama pot să și înscrie minorii de membri; numai soțul de căsătorie își poate înscrie soția și viceversa; numai cassarul și servitorul primesc plată pentru osteneala lor, etc. După aceste completări s'au trimis de nou statutele spre aprobare, — care a și urmat în Noemvrie 1903 și întărirea ne-a sosit și nouă la anul nou al nostru. Har Domnul!

Membri s'au înscris preste 300. Dar taxele de înscriere s'au înscrisse acum foarte anevoie. Credincioșii pișcați de multe rele de toate, n'au încredere, până nu ved roadele și dulceața ori amăreala lor.

Avem însă nădejde dela D-zeu, că Reuniunea se va activa totuși în curând.

Dacă toți cărturarii, inteligenți, preoți adevărați și învățatori cu trageră de inimă, vor aprința valoarea unei reuniuni de înmormântare, vor afla fără a se înșela, că foloasele unei atari reuniuni sunt de mare însemnătate atât din punct de vedere moral, cât și material! Nu e aci locul, ca să arăt folosul moral, care e mai pretios decât cel material, dar și acesta, cel material, stă în legătură cu cel moral.

Și sunt atâtea foloasele astorfel de reuniuni, că cărturarii noștri din popor apreciau-le, fără gândul vrednic de dispreț de a-și face reclamă, ar trebui să lucreze și să înființeze prin comunele lor astfel de societăți, din care și bietul credincios apăsător de multe nevoi, trage un folos în zilele cele mai dureroase pentru familia lui, și așa se va alipi și mai tare de biserică sa și de obiceiurile noastre!

Prin aceasta cărturarii noștri, cari trăiesc după popor, l-ar deda pe acesta și la economisare adevărată.

Prin aceasta, precum și prin crearea de reuniuni economice, de asigurare, de ajutorare a celor ce fără voie sunt loviți de soarte, de reuniuni sistem Reiffisen etc., tot spre folosul țaranului, cărturarii noștri și-ar împlini numai datoria, care prescrie că omul pentru a se susține a trebuie să servească pe alții, trebuie să facă sau să producă ceva pentru bunăstarea sau mulțumirea lor. Aceasta e o lege a providenței: Pentru a trăi, omul trebuie să fie folositor altora.

Lucrând așa, adică cugetând și la interesul aceluia, pentru cari munșim, ne deprindem și înșine la devotament, creștem în virtute și dedăm și pe cei înapoițați să ne urmeze și așa va urma și închiegarea solidă, încrederea unii în'alții, care atât de trebuincioasă ne e astăzi.

V. Boneu, prof.

M. Sa bolnav. Bătrânul nostru monarch, M. Sa Impăratul-lege s'a îmbolnăvit de nou de ischias. La Crăciun iar îl atacase morbul. Trebuie să stee mai mult în casă, pentru aceea audiențele (primiriile) și prânzurile au fost amânate. Medicii îi recomandă cea mai mare liniște și cruțare de lucru.

Instalarea noului comite suprem al comitatului Hunedoarei, dl Ladislau Mara, se va face, precum am mai spus, în 18 Febr. n. în Deva. După instalare va urma un banchet în onoarea lui, la care membrii congregației și autoritățile au fost invitate, dorindu-se ca cei-ce voesc a lua lua parte, să se înștiințeze la protonotarul comitatens Bela Pogany până în 15 Febr. O cuverță va costa 6 cor.

În ziua instalării pe galeria salei festive a comitatului se va putea intra numai cu bilet, care se dă înainte în odaia Nr. 24 jos, în casa comitatului.

„Hațlegana“, una din cele mai solide bănci românești din comitat, și-a încheiat socotelile pe anul 1903 (vezi pagina din urmă), arătând un câștig curat de cor. 28.110.42, deci un îmbucurător profit.

Scoatem la iveală îndeosebi din socetile acestui institut, ca semn al solidității lui, și a încrederii ce publicul o are în el, faptul, că depunerile spre fructificare i-au crescut în 1903 dela cor. 379.921.21 fil., la 521.432.51 deci au crescut cu cor. 141.511.30 fil; cum și faptul că reescomptul l'a plătit de tot în decursul anului, ne-mai având la sfârșitul anului deloc datorie de reescompt față de alte institute de bani.

La tot mai mare!

Balul mascat arangiat de tinerimea evangelică săsească din Oraștie, are loc în 16 Februarie în sala mare a hotelului „Transilvania“. Să fac mari pregătiri ca balul să reușească bine.

„Tribuna“ din Arad, precum am spus, are trei procese de presă. Dl Sever Bocu a declarat la judele de instrucție, că dsa e autorul articlilor

Dl Lazar Vraciu, absolvent de teologie și școalele comerciale, de present contabil la „Grănițerul“ în Dobra, a fost ales preot în Liget (com. Timiș). Dorim dlui Vraciu deplină mulțumire în cariera nouă pe care pășește!

Inactivare. Duminecă în 14 Febr. se va ținea în Brad adunarea generală de punere în viață a *Reuniunii I. de înmormântare românești*. Membrii, și toți binevoitorii, au fost invitați după ieșirea dela biserică, în școala populară la adunare.

Românii brădeni fac lucru înțelept dacă se înscriu cu toții în sinul acestei Reuniuni, a cărei folos e de neprețuit.

Cei-ce nu le cunosc din de-ajuns folosul acestor Reuniuni, cetească raportul despre adunarea gen. a Reuniunii rom. de înmormântare din Oraștie, publicat în nrul de față al „Libertății“, și vadă cum crește și înflorește această Reuniune și fie siguri că tot așa va crește și va înflori și cea dela Brad și de ori unde, aducând mulțumire poporului ce intră în sinul ei, cum la Oraștie aduce!

Numeri triști. Așa numesc și foile ungerști sfârșiturile statistice asupra mișcării populațiunii în anul 1903. Anul 1902 fusese și el slab, 1903 e chiar întristător: În anul trecut s'au născut cu 34.000 mai puțini copii ca în anul înaintaș 1902; — numărul căsătoriilor a scăzut și el cu 9000! și numai numărul pasapoartelor date pentru a trece din țară afară, a crescut față de 1902, cu 16.000!

Dl Dr. Eug. Ghelner practicant de drept la tribunalul din Deva, a fost numit vicenotar la judecătoria cercuală din Baia-de-Criș, iar dl Stefan Man, subnotar la jud. din B-de-Criș, e strămutat la Deva.

Pretios dar. Domnul comerciant *Bucur Popovici* și fiii din Hațeg, cu ocaziunea renovării bisericii au binevoit a dona pe seama bisericii noastre gr.or. patru icoane mari și frumoase,

împreună cu ramele, în preț de 800 coroane, pentru fruntarul altarului. Acestea icoane au fost la comandă anume zugrăvite spre acest scop în Brașov. Pentru acest frumos dar i-se aduce și pe calea aceasta mulțumită și recunoștință stimătei familiei Popovici, carea în cele bune totdeauna a fost gata la sacrificiu, premergând cu exemplul bun. Dee D-zeu mulți astfel de binefăcători!

Hațeg 27 Ianuarie 1904.

Titu V. Gaaja.
protopresbiter, paroh.

Logodnă. D-soara Eugenia St. Moga din Sibiu, și dl Emil Vințelieri, logodiți! Felicitările noastre!

Băi de marmoră în comitatul Hunedoarei. Notarul public din A.-lulia Dr. Edm. Tery se scrie că a descoperit în hotarul comunei Boz, (pe la Brănișca) din comitatul nostru, un bogat strat subpământean de marmoră neagră. A lăsat ca ingineri pricepători francezi, belgieni și din țară să cerceteze marmoră, și ci-că toți ar fi de părere că marmura neagră dela Boz ar fi fără păreche în întreagă monarchia Austro-Ungară în privința țării și a altor însușiri ale sale.

Se va face o societate pe acții pentru exploatarea în mare a marmorei, începând scoaterea ei prin săpare de băi (mine) mari.

Petreceerea dela Illa dată acum Joi seara a reușit peste așteptare de bine. Sala hotelului la „Vânătorul“ a fost plină de inteligință românească, veselă și mulțumită că se vede așa multă la un loc. Au fost mulți oaspeți din jur, apoi din Dobra, Oraștie, etc. Petreceerea a decurs foarte veselă până în zori de zi. Resultatul moral chiar încântător, a fost însoțit și de un rezultat material mulțumitor: s'au încasat peste 180 cor., din cari au rămas ca profit curat vre-o 50 cor. — La mai mult în viitor!

Inimi sălbatice trebuie că au avut Ioan Blăgăi și Petru Gile din Luncă (com. Hunedoarei), cari certându-se în crăsmă cu Ioan Suliiș, l'au asternut pe acesta jos pe pământ și au început a juca pe foalele lui cu calcălele cu toată greutatea, încât nenorocitul și-a pierdut stirea de sine și dus acasă a mai trăit în cele mai eumplite chinuri, două zile, apoi s'a îndurat D-zeu de l'a scăpat pe veci de ele. Animalicii ucigași au fost prinși de gendarmi.

I-s'a rupt căruța. S'a întemplat la alegerea de Papă din 1846. Impăratul Austriei s'a folosit de dreptul de veto cu care poate împedea alegerea unui papă de care nu-și place, cum s'a întemplat și la alegerea asta din urmă când cu dreptul seu de împotrivire a împedecat alegerea unui candidat care altfel avea merite și șanse de a fi ales. În 1846 împăratul Austriei Ferdinand V. a însărcinat pe Metropolitul de Milan Gaysruck ca în conclava alegețoare să zică veto în contra contelui Feretti, candidatul de papă. Metropolitul, mai ales că pe atunci Austria avea stăpânire politică în acele părți ale Italiei, — a primit să zică veto contra alegerii lui Feretti, prin ce îl împedeca sigur de-a fi ales.

Dar' cum pe acel timp drum de fer nu era, ci trebuia să meargă cu trăsura, Metropolitul Gaysruck pe drum ci-că i-se strica mereu căruța, când îi pica o roată, când i-se rupea ceva la ea, și tot mereu întârția, așa că a ajuns în Roma numai la trei zile după alegere, când Feretti era deja ales și intronat de papă sub numele de Piu IX. E drept că ruperea căruței lui Gayruck se spune că s'a întemplat cam cu știrea arhierului, care în acest chip și-a bătut joc de amestecul împăratului Austriei la alegerea de papă.

Rectificare. În numărul trecut (4) al foii noastre s'a întemplat, în pagina a doua, coloana a 2-a, o greșală ce tulbură înțelesul atât al vorbirii dlui Dr. Vajda, cât și pe cel al foii. E urmarea unei greșeli la pruperea textelor, că anume s'au trecut 4 șire de foită în textul de din sus de linie, pe aceeași coloană. Atențul cetitor va fi observat-o în grabă. Treci linia foii cu 4 șire mai sus și îndată are înțelesul deplin și vorbirea ca și foia.

O întrebare

cătră dl locotenent de gendarmi **Arnold Gencsy** în Deva.

Dle locotenent! Încă în Noemyre anul trecut, după-ce publicasem în „Libertatea“ descrierea demonstrațiilor antidinastice ce le-au comis gen-

darmii de sub comanda D.-Tale, în restaurantul gării din Deva, ați venit la Oraștie și cercetându-mă, sub cuvânt că veți trage pe acei anti-dinastici la răspundere, Vi-am dat lămuririle de lipsă. Și mi-ați spus, dle locotenent, încă în cancelaria căpitănelui orașănesc de aici, că veți merge la Geoagiu spre-a mi aduce pe căpetenia demonstranților, ba m'ați rugat să-vă comunic chiar și locul, unde m'ați putea întâlni în aceeași seară ca să mă înfățoșez cu el. Dar nici până azi nu v'ați mai reintors, dle locotenent, nici cu gendarmul nici fără el!

Sunt aproape trei luni de atunci și pe cum ved nici n'ați lucrat ori, poate, nici nu vreți să înțepindeți nimic contra respectivilor și așa mă ved silit a Vă întreba pe această cale, în ce stadiu se află cauza *demonstranților contra Tronului și a capului suprem militar al căui port-epée îl purtați și d.-v., demonstanți cari se află sub comanda D.-Voastre?*

Pentru publicul mare sunteți dator, dle locotenent, cu un răspuns.

Oraștie 10 Februarie 1904.

Julius V. Ioanovici.

ȘTIRI POLITICE

Războiul între Rusia și Japonia.

În urmă războiul pe care Rusia atâtea a încercat să-l încunjure, a izbucnit. Și din cele întemplate până azi, se vede că Rusia a și avut de ce să se teamă, căci în ceptul războiului e pentru Rusia tare nenorocos! Ea n'a fost pregătită, și Japonia folosindu-se de nepregătirea ei, a început atacul asupra ei, Luni noaptea în septemăna asta.

Ziua întâi.

Și deja cea dintâi zi a avut isbândă însemnată pentru Japonia: În apele Asiei, în jurul Coreei (pentru care e cearta) Rusia avea 18 corăbii de războiu, mai mari și mai mici, și *trei din acelea* au fost așa greu stricate de bombele japoneze, că mai ales doue, cele mai mari, multă vreme nu vor mai putea fi folosite! Doi subofitieri ruși au fost omorâți 5 soldați înecați.

Una din corăbiile rusești, scoase astfel din șirul de luptă, botezată „Varjag“ avea pe ea 570 soldați și 34 tunuri; a doua „Koreț“ 179 sold. cu 9 tunuri; a treia „Poltava“ 651 soldați cu 54 tunuri, asta din urmă corabie nouă și foarte scumpă.

O linie de 15 vase de războiu a început îndată svirlirea de bombe asupra portului stăpânit de Ruși Port-Arthur, *răniind greu pe 2 ofitieri de marină și 55 soldați: 9 înși au și murit.*

Ziua a doua.

În ziua a doua Japonzii au dat nou atac asupra Rușilor pe mare, și au avut noroc încă și mai mare ca în ziua dintâiu. Au nimerit alte 3 corăbii rusești, făcându-le stricăciuni în urma cărora trebuie să se retragă, ca greu rănite, din linia de foc, anume corabia „Diana“, tot așa de tare ca „Poltava“, cu peste 600 soldați pe ea și 54 tunuri; „Ascold“ cu 580 soldați și 36 tunuri și „Norik“, cu 334 soldați și 14 tunuri. Una a fost sfredelită prin fund, alta în lature, a treia a fost aprinsă aruncând asupra ei materii arzătoare și apoi foc după ele! S'au retras repede din linia de foc, ca să nu se scufunde!

În aceiași zi Japonzii au prins și au luat în stăpânire alte 3 corăbii rusești; două erau în un port de pază și cari vându-se încunjurate de un dușman mult mai tare, s'au dat prinse fără a fi tras un glonț măcar, și a treia prinsă a fost un vapor de postă rusească.

Ear' știri mai noue spun, că iaponezii au prins și alte două corăbii de transport rusești, cari duceau 2000 de voluntari ruși!

Corăbiile Iaponeze au fost și ele atinse, unele de mai mari altele de mai mici stricăciuni.

Lumea toată stă uimită de mișcarea repede, americană, a Iaponezilor și de norocul ce le însoțește atacurile.

Un ofiter înalt austriac a spus că după toate semnele, Iaponia va bate pe Rusia pe apă, că Rusia, nu are puțină a-și aduna de-o dată o mulțime de corăbii cari să zdrobească pe Iaponezi. Dar', zice el mai departe după aceea va urma lupta pe uscat, și acolo Rusia va eși biruitoare!

Până atunci însă se vor vedea încă scene groaznice de luptă pe sinul apelor!

*

Pericol în Balcani?

„Cronica“ din București sosită azi, Vineri, aduce următoarele știri sensaționale:

Înarmarea Turciei.

Turcia tratează cu „Lloydul“ austriac, pentru ca această societate de navigație să-i arên-deze vapoarele sale, în caz de războiu în Balcani!

În Palanca au sosit 6 tunuri de munte.

În Cernicico au sosit 10 tunuri noi cu tot materialul necesar. Tot atâtea tunuri au sosit și în Mehomia.

Armata turcească din Macedonia este sporită mereu!

Bulgaria pe picior de războiu?

Tot „Cronica“ primește din Viena următoarea știre:

În urma intervenției agentului diplomatic bulgar, guvernul (austriac) a autorizat trecerea unui tren de munițiuni pentru armata bulgară.

15 acții

de ale institutului „Ardeleana“ se află de vânzare din mână liberă. Adresa vânzătorului o dă administrația foii „Libertatea“.

Inchiriere de Hotel!

„Hotelul Central“

din Oraștie, proprietatea institutului de credit Ardeleana, împreunat cu Cafenea și Restaurant confortabil și modern aranjat, așezat în centrul orașului, este de a se esarânda începând cu 1 Iulie 1904 pe un termen de 6 ani.

Licitațiunea publică se va ținea la 15 Martie st. n.

Ofertele în scris sunt a se adresa direcțiunei institutului până în 15 Martie împreună cu vadiul prescriș de 600 cor.

Direcțiunea își rezervă dreptul de a primi ofertul ori-căru reflectant, având a se exprima în cel mult 14 zile după licitație.

Condițiunile detaliate precum și informațiunile de lipsă, se pot câștiga în biroul institutului, și în scris.

Arândușul are să depună la cassa institutului o cauțiune de 1/4 parte a arânzii anuale.

Arândușul minimală se stătorește cu 6000 cor. anual, de solvit în 4 rate anticipative.

Oraștie, 1 Februarie 1904.

Direcțiunea institutului de credit Ardeleana.

